

Koppermaandag was ooit een slempfeest voor drukkers

■ ECHTEN/GRONINGEN - Koppermaandag is meer dan tweeduizend jaar oud. Een heidens feest van oorsprong, toen de mens nog stil stond bij de zonnewende. Later in de middeleeuwen werd koppermaandag gevierd door leden van gilden als laatste dag van de nieuwjaarscyclus. Knechts en gezellen van bierbrouwers, sledemenners, pottenbakkers, snijders hosten, dansten, zongen en bras-

ten tot ze er dronken bij neervielen.

Door **Cees Stolk**

Vanaf 1700 krijgt koppermaandag meer en meer relatie met de drukkerijen. Het woordenboek uit 1701 is klip en klaar. Achter koppermaandag staat: slempdag der drukkersgasten. Maar de koppermaandag kende ook een meer artistieke zijde: het aan de man

brengen van een speciaal gemaakte prent, het liefst een nieuwjaarswens. Maar als dan de 'copperpot' weer gevuld was begon het feest opnieuw.

Gepaste viering

In de eerste helft van de negentiende eeuw was het met het brassen gedaan. Het rondbrengen van de prenten bleef, maar er werd een meer gepaste viering nagestreefd 'tot veredeling van onze stand' en 'bescha-

ving van den werkmán'. Het opgehaalde geld ging niet meer op aan lol en jolijt, maar belandde bij een zieke collegadrukker.

In het begin van de twintigste eeuw stierf het koperfeest een langzame dood. Opmerkelijk was dat drukkerij J.B. Wolters in Groningen het personeel tot aan de Tweede Wereldoorlog op koppermaandag een zakje met wat kopergeld uitdeelde. Maar koperprenten versche-

nen er niet of nauwelijks. Drukkerijen verrasten hun relaties met kalenders en later met kerst- en nieuwjaarsgroeten.

Vieringen

Pas in 1948 registreerde het Drukkersweekblad een aantal vieringen: in Haarlem, de stad van Laurens Janszoon Coster, Den Bosch, Arnhem en Gouda. In het gewest Drenthe verscheen de eerste prent in 1949, in Groningen pas in 1977, een

reproductie van een prent van Werkman met een begeleidende tekst van Willem Sandberg, directeur van het Stedelijk Museum in Amsterdam.

De eeuwenoude traditie is daarna nieuw leven ingeblazen, zij het dat de braspartijen inmiddels wel tot het verleden behoren. Bij de uitreiking gisteren in het Grafisch Museum in Groningen was er jus en een glaasje rode wijn.

Punt van Reide op Groninger drukwerk

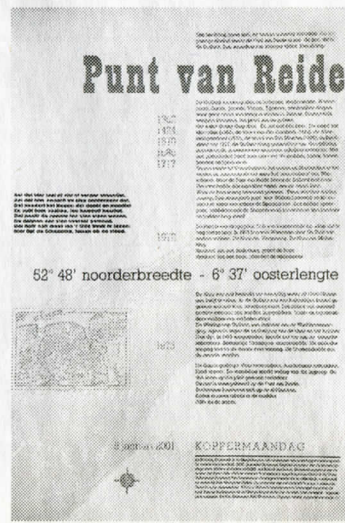
■ GRONINGEN - De koppermaandagprent van de Stichting Drukwerk in de Marge is gistermorgen in het Grafisch Museum in Groningen overhandigd aan hoofdredacteur Jan Abrahamse van het natuurijdschrift Noorderbreedte. Onderwerp van de prent is de Punt van Reide, een buitendijks gebied gelegen op de grens van Eems en Dollard.

Het idee en de realisatie waren in handen van drukkerij De Vier Seizoenen uit Groningen. Elze ter Harkel zette de tekst, die werd geschreven door journalist Cees Stolk. Ook is op de prent, gedrukt in een oplage van zeshonderd exemplaren, een tekstfragment te lezen van dichter Jan Boer (1899-1983).

Jan Abrahamse was in de jaren '70 lid van de Werkgroep Dollard, die ageerde tegen de bouw van een sluis op de Punt van Reide.

„Een bouwwerk op de verkeerde plaats, van verkeerde afmetingen en met een verkeerde intentie gebouwd,” zei Abrahamse. De sluis is inmiddels gesloopt. „De Punt van Reide is nu een natuurgebied en als Groningers, maar ook als Nederlanders, mogen we trots zijn op het enige buitendijkse schiereiland dat we nog hebben.

Daarom neem ik volgaarne de koppermaandagprent in ontvangst en zal hem op een plaats hangen waar velen hem kunnen bewonderen.”

▲ De Groninger prent staat in het teken van het milieu.

■ ECHTEN - Burgemeester Sjoerd Kremer van De Wolden heeft gisteren dichteres Marga Kool de eerste koperprent van het nieuwe boekbindcentrum van Bert Hummel in Echten overhandigd. Op deze koperprent staat een gedicht van Kool afgebeeld. De burgemeester heeft de prent zelf geperst met een ouderwetse degelpers.

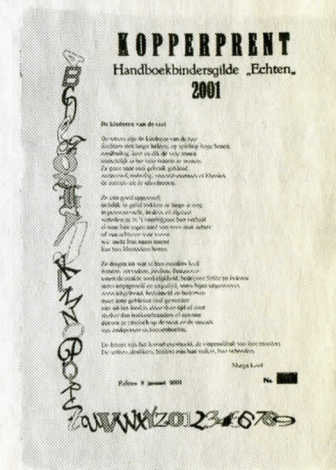
Naast de overhandiging van de koperprent, waarmee de grafische wereld haar kunnen laat zien, stond de opening van het boekbindcentrum van Bert Hummel centraal. Hummel was zelf erg tevreden over de start van zijn boekbindcentrum. „Ik denk dat er wel honderdvijftig mensen zijn komen opdruiven en dat de burge-

meester zelf de koperprent perst is natuurlijk ook mooi.”

Op de eerste prent staat een gedicht van de Drentse dichteres Marga Kool. „Onlangs heeft ze een gedichtbundel uitgebracht en daarom leek het me wel wat om een gedicht van haar op de prent te zetten.” Hummel zit zelf al zeven jaar in de boekbinderij en betreft zoveel mogelijk mensen bij het koperprenten.

„Normaal gesproken worden de koperprenten in gesloten kringen door vakbekwame drukkers gemaakt, maar ik producer ze gewoon met de hand en probeer anderen via deze alternatieve manier ook aan te sporen om koperprenten te maken.”

Eerste Drentse prent voor Marga Kool

▲ De Drentse koperprent.

Foto: Gerrit Boer

90 9-1-2001